

การพัฒนาคุณภาพการพยาบาลด้านจิตสังคม ในหอผู้ป่วยอายุรกรรม
IMPROVING PSYCHOSOCIAL CARE IN GENERAL MEDICAL UNITS

สิรินทร์	ศาสตราภักดิ์
กิตติกร	นิลมานัต
วราภรณ์	คงสุวรรณ
ยุพา	อ่องโก๋ชัย
ศรียรรณ	ช่วยนุกูล

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมายการพยาบาลด้านจิตสังคม ปัจจัยที่สนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคในการให้การพยาบาล และพัฒนาการพยาบาลด้านจิตสังคมของพยาบาลในหอผู้ป่วยอายุรกรรมสามัญ โดยใช้กรอบแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ สันทนากลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและข้อมูลเอกสารในการบันทึกต่าง ๆ การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะคือระยะแรกเป็นการศึกษาความหมายการปฏิบัติการพยาบาลด้านจิตสังคมของพยาบาลจำนวน 58 รายที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยอายุรกรรมสามัญ พบว่าพยาบาลได้ให้ความหมายของการปฏิบัติการพยาบาลด้านจิตสังคมเป็น 2 ระดับ คือ การปฏิบัติการพยาบาลด้านจิตสังคมระดับพื้นฐานทั่วไปซึ่งสามารถให้การดูแลในผู้ป่วยทุกราย เช่น การทักทาย การให้ข้อมูลสุขภาพแก่ผู้ป่วย การช่วยเหลือให้ผู้ป่วยสุขสบาย ส่วนระดับที่สอง เป็นการปฏิบัติการพยาบาลด้านจิตสังคมระดับสูงที่มีความเฉพาะเจาะจงต่อผู้ป่วยแต่ละราย เช่น ผู้ป่วยนอนหันหน้าเข้าหาผนังตลอดเวลา เป็นต้น และ พบว่าปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพยาบาลด้านจิตสังคมประกอบด้วย ภาระงานประจำที่มาก การบริหารจัดการ วัฒนธรรมการทำงานและธรรมเนียมการปฏิบัติ การไม่มีความรู้และความมั่นใจเพียงพอต่อการพยาบาลด้านจิตสังคม และสภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย

ระยะที่สองเป็นการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยพยาบาลอาสาสมัครจำนวน 10 คนจากแต่ละหอผู้ป่วยเพื่อพัฒนาคุณภาพการพยาบาลด้านจิตสังคม กิจกรรมในระยะนี้ประกอบด้วย การอบรม การประชุมปรึกษารายกรณี (Case Conference) การพัฒนาแบบบันทึก การใช้สมุดบันทึกการพยาบาล ด้านจิตสังคม และการดูแลแบบเจ้าของไข้ ระยะที่สามเป็นระยะการประเมินผลพบว่า กิจกรรมการพัฒนาเหล่านี้ส่งผลให้เจ้าหน้าที่พยาบาลในแต่ละหอผู้ป่วยเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการดูแลผู้ป่วยด้านจิตสังคมอย่างชัดเจน คือ มีความภูมิใจ เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองมากขึ้น มีความเข้าใจกันระหว่างผู้ปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น มีการขยายการปฏิบัติงานด้านการดูแลจิตสังคมเป็นเครือข่ายร่วมกัน รับรู้ว่าจะสามารถปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยด้านจิตสังคมได้อย่างอิสระโดยไม่ต้องรอรับคำสั่งจากแพทย์ มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรเพิ่มขึ้น สามารถตรวจสอบ/ใช้ในการส่งต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ รับรู้ว่าคุณปฏิบัติงานอื่น ๆ ในหอผู้ป่วยมีความตระหนักเกี่ยวกับการพยาบาลด้านจิตสังคมมากขึ้น มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การพยาบาลด้านจิตสังคมมีความสำคัญต่อผู้ป่วยไม่น้อยไปกว่าการดูแลด้านร่างกายและสามารถสอดแทรกเข้าไปในการปฏิบัติงานประจำอย่างสม่ำเสมอได้

เมื่อสิ้นสุดการวิจัยพบว่า การสร้างความเข้าใจตนเอง การตระหนักในบทบาทหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงาน การจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาการดูแลด้านจิตสังคมอย่างต่อเนื่อง การมีเป้าหมายร่วมกัน/ใช้กระบวนการกลุ่ม และการมีระบบสนับสนุน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความคงอยู่ของการพัฒนา กิจกรรมการพยาบาลด้านจิตสังคมในหอผู้ป่วย กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้จะกระตุ้นให้พยาบาลสามารถ

แลกเปลี่ยนประสบการณ์การดูแลผู้ป่วย การปรับกิจกรรมด้านการพยาบาล และส่งผลต่อการ
พัฒนาคุณภาพการดูแลผู้ป่วย

Abstract

This aims of this study were to describe the meaning of psychosocial care, to identify barriers which prevent effective psychosocial care, and to improve the quality of psychosocial care given by nurses in general medical units. A participatory action research framework was adopted. Data was collected through interview, focus groups, observation and document review. Thematic qualitative analysis was used. The project consisted of three phases.

58 nurses working in three general medical wards in a tertiary hospital shared their experiences of providing psychosocial care in a reconnaissance phase. Nurses described the psychosocial care as any caring practices that aimed to respond to patients' needs, based on the nurse-patient relationship. Psychosocial care appeared to operate at two levels. The basic level involved all kinds of care that every patient would receive from nurses such as being nice to patient, and providing health related information to patients. The second level focused on individualized care where nurses would conduct a full psychosocial assessment and care of patients. Thematic concerns of barriers in the provision of psychosocial care and opportunities to overcome these constraints were identified, as evidenced by heavy workload and caseload, time constraint, ward culture, a lack of knowledge and skills.

In action phase, 10 voluntary nurses from each medical ward participated in negotiating an action plan in an attempt to improve the quality of psychosocial care. These actions included building up capacity through several psychosocial workshops, setting interesting case conference, developing the primary psychosocial nursing care model, developing psychosocial nursing work sheet, creating psychosocial environment, and casting psychosocial nurse award.

The evaluation phase indicated varying degrees of positive changes in their practices, including establishing networking in psychosocial care, understanding themselves and among their colleague, increasing nursing record related to psychosocial care, knowing their patients better, providing more holistic care to their clients, increasing the awareness of autonomy in their professional role and job satisfactions, and finally creating nursing project to improve psychosocial and spiritual care. Factors influencing sustainability of promoting psychosocial activities in medical were promoting self awareness and professional role, supporting continuously activities to develop psychosocial care, sharing organization goal and working as a group, and maintaining supportive system.

It was concluded that the project activities empowered nurses to share knowledge and experiences, which was applied toward action for change and finally brought about improvements in quality of care.